

Ευαγγελία Μάστορα

ΥΔ της Ψυχολογίας της Επικοινωνίας, τμήμα Επικοινωνίας και ΜΜΕ, ΕΚΠΑ

Η αλληλεπίδραση του πολιτισμικού και ατομικού τραύματος στο πλαίσιο της Ισραηλινο-παλαιστινιακής σύγκρουσης

Το πολιτισμικό τραύμα ως μια αναπαράσταση ενός τραυματικού γεγονότος του παρελθόντος αποτελεί για τις ομάδες κεντρικό σημείο αναφοράς στην ιστορία τους γύρω από το οποίο οργανώνεται η συλλογική τους μνήμη και η ταυτότητα. Ωστόσο, ένα τραυματικό γεγονός- ή μια σειρά τραυματικών γεγονότων- μπορεί να επηρεάσει σε διαφορετικό βαθμό και τρόπο τα μέλη μιας ομάδας. Ως συνέπεια δημιουργούνται υπό ομάδες διαφοροποιήσιμοι στοιχεία των οποίων είναι οι απώλειες και ο πόνος που βιώθηκε κατά το αρχικό γεγονός.

Μια τέτοια περίπτωση είναι οι Παλαιστίνιοι του Ισραήλ. Αν και αντιμετωπίζονται συνήθως ως μια ομοιογενής ομάδα, στο πλαίσιο της διακρίνονται ομάδες με διαφορετικό νομικό καθεστώς και κοινωνική θέση. Οι διαφορές τους βασίζονται στις απώλειες και τις δυσχέρειες που βίωσαν οι προηγούμενες γενιές κατά τη διάρκεια του πολέμου του 1948, της Παλαιστινιακής Καταστροφής. Μελετώντας τις περιπτώσεις τριών Παλαιστίνιων του Ισραήλ προσπαθούμε, αρχικά, να διερευνήσουμε τις συνέπειες των διαφοροποιήσεων αυτών στον τρόπο με τον οποίο τα άτομα ενσωματώνουν το αφήγημα του πολιτισμικού τραύματος στο προσωπικό τους αφήγημα και τις προεκτάσεις αυτού στην ερμηνεία της σημερινής πραγματικότητας. Στη συνέχεια, εξετάζουμε τον τρόπο με τον οποίο επηρεάζει η ύπαρξη ατομικού τραύματος- σχετιζόμενου με την κοινωνική ομάδα στην οποία ανήκει το άτομο και στο πλαίσιο της Ισραηλινο-παλαιστινιακής σύγκρουσης- την παραπάνω διαδικασία.

Τα πορίσματα της ανάλυσης των περιπτώσεων φωτίζουν ζητήματα ενδοομαδικών και διομαδικών σχέσεων και εξηγούν τις στάσεις που διατηρούν τα άτομα απέναντι στη συνεχιζόμενη Ισραηλινο-παλαιστινιακή σύγκρουση και την επίλυσή της.

Εισαγωγή

Το πολιτισμικό τραύμα ως μια αναπαράσταση ενός τραυματικού γεγονότος του παρελθόντος αποτελεί για τις ομάδες κεντρικό σημείο αναφοράς στην ιστορία τους γύρω από το οποίο οργανώνεται η συλλογική τους μνήμη και η ταυτότητα. Σε περιόδους κρίσης, όταν η ομάδα θεωρεί ότι απειλείται η ίδια της η ύπαρξη, η

αναπαράσταση του τραυματικού γεγονότος ενεργοποιείται (μέσω παραλληλισμών και ταύτισης του νέου εχθρού με εκείνον του παρελθόντος) ανακινώντας/διεγείροντας συναισθηματικά τα μέλη της ομάδας και ενισχύοντας την ενδοομαδική συνοχή και αλληλεγγύη με σκοπό την αντιμετώπιση της απειλής. (Volkan)

Ενώ σε επίπεδο διομαδικής σύγκρουσης (ομάδα-εξωτερική απειλή) η αναπαράσταση του τραυματικού γεγονότος λειτουργεί ως συνεκτικό στοιχείο ανάμεσα στα μέλη της ενδοομάδας, τα διαφορετικά βιώματα που μπορεί να είχαν τα μέλη της ομάδας κατά το αρχικό γεγονός οδηγούν στη διαμόρφωση ομάδων διαφοροποιητικό στοιχείο των οποίων είναι οι απώλειες και οι ζημιές που υπέφεραν. Σύμφωνα με τον Erikson (1995) τη στιγμή της επίγνωσης της διάρρηξης της κοινότητας ως αποτέλεσμα ενός τραυματικού γεγονότος, δημιουργείται μια καινούρια κοινότητα, η “ συνάθροιση των πληγωμένων”. Οι αποξενωμένοι λόγω του τραυματικού γεγονότος δημιουργούν μια κοινότητα με βάση την αποξένωση αυτή. Συναναστρέφονται με ανθρώπους που έχουν το ίδιο βίωμα, ώστε να μην χρειάζεται να το αφηγηθούν ή να το εξηγήσουν. Βασισμένος στο έργο του με κοινότητες που επλήγησαν από φυσικές καταστροφές, ο Erikson (1995) υποστηρίζει ότι οι τραυματικές εμπειρίες διεισδύουν στις κοινότητες σε τέτοιο βάθος που επηρεάζουν τη διάθεση, την αίσθηση του εαυτού και τον τρόπο με τον οποίο σχετίζονται τα μέλη της συλλογικότητας μεταξύ τους. Οι παρατηρήσεις του για τις σχέσεις, παρουσιάζουν μια εικόνα διχασμού ανάμεσα στις ομάδες που υπέφεραν περισσότερες ζημιές και εκείνους για τους οποίους οι συνέπειες δεν ήταν σοβαρές.

Ακολουθώντας το συλλογισμό του Erikson παρουσιάζουμε τις σημερινές διαφοροποιήσεις στο πλαίσιο του παλαιστινιακού πληθυσμού, όπως προέκυψαν από το αρχικό ιστορικό τραυματικό γεγονός και μελετάμε τη λειτουργία της αναπαράστασής του μέσα από την ομάδα των Παλαιστίνιων του Ισραήλ, μιας ομάδας απορριπτέας και από τους Ισραηλινούς αλλά για πολλές δεκαετίες και από τους Παλαιστίνιους της Διασποράς και των κατεχόμενων περιοχών.

Η Nakbah

Η 15^η Μαΐου είναι η ημέρα εορτασμού της Ανεξαρτησίας του κράτους του Ισραήλ και η ημέρα μνημόνευσης της Nakbah (της Καταστροφής) των Παλαιστίνιων. Η ημέρα αυτή συμβολίζει την αρχή της ζωής του, υπό συνεχή διωγμό, λαού των Εβραίων στα όρια ενός κυρίαρχου κράτους, που θα τους προστάτευε από τα δεινά του αντισημιτισμού, και ταυτόχρονα το τέλος της ζωής όπως την γνώριζαν μέχρι τότε οι γηγενείς κάτοικοι της ιστορικής Παλαιστίνης.

Η Nakbah, σύμφωνα με τους Baker και Shalhoub-Kevorkian (1999), αποτελεί το πρώτο μαζικό τραύμα των Παλαιστίνιων, που έχασαν τη γη τους και μετατράπηκαν σε πρόσφυγες. «Οι Παλαιστίνιοι συνεχίζουν να αναφέρονται σε αυτό το τραύμα ως Nakbah (συγκρίσιμο με μια καταστροφή ή πανωλεθρία), μια κατάσταση στην οποία το άτομο βρίσκει τον εαυτό του τελείως στερημένο, απομακρυσμένο και λοξοδρομημένο από την κανονική του/της πορεία» (σ. 937).

Συγκεκριμένα, 800.000 Παλαιστίνιοι έγιναν πρόσφυγες, 7.000 σκοτώθηκαν, 531 χωριά καταστράφηκαν, ενώ «110.000 που είχαν γλιτώσει την εκδίωξη ξύπνησαν στο Ισραήλ χωρίς να έχουν κουνηθεί από τα σπίτια τους» μετά την ανακήρυξη της Ανεξαρτησίας του Ισραήλ.

Μελέτη περίπτωσης

Οι Παλαιστίνιοι του Ισραήλ ή αλλιώς Άραβες Ισραηλινοί ή Παλαιστίνιοι του 1948 είναι οι άνθρωποι εκείνοι που δεν εγκατέλειψαν τα χωριά και τις πόλεις τους κατά τους πολέμους του 1948 και του 1967. Έχουν ισραηλινή υπηκοότητα και αποτελούν το 19,4 % του συνολικού πληθυσμού του Ισραήλ. Είναι αναγνωρισμένη πολιτισμική αλλά όχι εθνική μειονότητα.

Η ταυτότητα και η θέση της ομάδας αυτής μέσα στο Ισραήλ και η σχέση της με τους υπόλοιπους Άραβες και τους Παλαιστίνιους της Δυτικής Όχθης και της Λωρίδας της Γάζας είναι αρκετά περίπλοκη. Η απόφασή τους να παραμείνουν στα χωριά και τις πόλεις τους μετά τη Nakbah, την Καταστροφή, τους μετέτρεψε σε πολίτες ενός νέου κράτους βασισμένου μεν σε δημοκρατικές αρχές, εβραϊκού δε που αντιμετώπιζε τον αραβικό, μουσουλμανικό και χριστιανικό, πληθυσμό ως πιθανή απειλή. Την περίοδο από το 1948 μέχρι και το 1967, τα χωριά και οι πόλεις των Αράβων της χώρας διοικούνταν από το στρατό και είχαν περιορισμένες ελευθερίες. Η περίοδος αυτή θεωρούνταν από τους ίδιους ως μεταβατική, καθώς περίμεναν μια λύση που θα επανέφερε την προηγούμενη κατάσταση. Οι ελπίδες τους για επανόρθωση του παρελθόντος διαλύθηκαν με την ήττα των αραβικών κρατών κατά τον πόλεμο του 1967 και την κατάληψη της Δυτικής Όχθης, της Λωρίδας της Γάζας και της ανατολικής Ιερουσαλήμ από τον ισραηλινό στρατό. Η αποδοχή της κατάστασης ως μη αναστρέψιμης ώθησε τους Άραβες του Ισραήλ να προσαρμοστούν και να βρουν τη δική τους θέση στην ισραηλινή κοινωνία.

Λόγω της διασποράς των Παλαιστίνιων και των διαφορετικών καθεστώτων

υπό τα οποία βρέθηκαν μετά τον πόλεμο, τα γεγονότα του πολέμου μνημονευόταν στο πλαίσιο των μικρών κοινοτήτων που δημιουργήθηκαν. Οι Παλαιστίνιοι του Ισραήλ λόγω της στρατιωτικής διοίκησης που τους επιβλήθηκε τα πρώτα 20 χρόνια του κράτους αποσιώπησαν τα γεγονότα και ήλπιζαν σε μια νέα παρέμβαση των αραβικών κρατών που θα επανέφερε την προ του 1948 κατάσταση. Με την ήττα των αραβικών στρατών το 1967, η πολιτική κατάσταση στην περιοχή παγιώθηκε και οι Παλαιστίνιοι του Ισραήλ προσπάθησαν να προσαρμοστούν σε αυτή και να βρουν τη θέση τους στην ισραηλινή κοινωνία.

Οι δύο εξεγέρσεις στις κατεχόμενες Παλαιστινιακές περιοχές το 1987 και το 2000 είχαν σημαντικές συνέπειες στους Άραβες του Ισραήλ. Αρχικά, η πρώτη εξέγερση οδήγησε σε συνειδητοποίηση της κοινής ταυτότητας των Αράβων του Ισραήλ με τους Παλαιστίνιους των κατεχόμενων περιοχών, που προέκυψε από την κοινή αντιμετώπιση που δέχτηκαν από τον ισραηλινό στρατό. Κατά τη διάρκεια διαδηλώσεων συμπαράστασης στους Παλαιστίνιους της Δυτικής Όχθης και της Λωρίδας της Γάζας οι Παλαιστίνιοι Ισραηλινοί ήρθαν αντιμέτωποι με τον ισραηλινό στρατό με αποτέλεσμα το θάνατο 13 ατόμων και τον τραυματισμό πολλών άλλων. Παράλληλα, η σχεδόν συνολική μείωση των μετακινήσεων από και προς τις κατεχόμενες περιοχές και ο αποκλεισμός των δύο ομάδων οδήγησε σε ενδυνάμωση της Παλαιστινιακής ταυτότητας των Αράβων του Ισραήλ.

Παρ' όλο που η αραβική μειονότητα του Ισραήλ παρουσιάζεται ως μια ομοιογενής ομάδα, στο πλαίσιο της υπάρχουν αρκετές υπο-ομάδες οι οποίες διαφοροποιούνται αρκετά ως προς τη νομική τους υπόσταση, την κοινωνικοοικονομική τους θέση στην ισραηλινή κοινωνία αλλά και τη στάση τους προς τους Παλαιστίνιους. Για παράδειγμα, υπάρχουν οι Βεδουίνοι των μη αναγνωρισμένων αχαρτογράφητων χωριών της ερήμου Νέγκεβ, οι Δρούζοι που έχουν ενσωματωθεί περισσότερο από όλες τις ομάδες στην ισραηλινή κοινωνία, οι Παλαιστίνιοι της κατεχόμενης Ιερουσαλήμ οι οποίοι δεν αναγνωρίζονται ως πολίτες του Ισραήλ, οι εσωτερικοί πρόσφυγες και οι Παλαιστίνιοι στο κεντρικό και βόρειο Ισραήλ στην περιοχή γύρω από τη Ναζαρέτ.

Έρευνα

Τα πορίσματα που παρουσιάζονται είναι μέρος της έρευνας που πραγματοποιήθηκε την περίοδο από τον Οκτώβριο του 2011 μέχρι τον Ιούνιο του 2012 με φοιτητές του

Πανεπιστημίου Birzeit της Ραμάλας και του Εβραϊκού Πανεπιστημίου των Ιεροσολύμων στα πλαίσια διδακτορικής διατριβής. Για τη σύντομη αυτή παρουσίαση και λαμβάνοντας υπόψη την περιπλοκότητα και την έκταση του θέματος, προτιμήσαμε να επικεντρωθούμε σε μια από τις ομάδες οι οποίες εξετάζονται στη γενικότερη έρευνα και μέσα από επιλεγμένα κομμάτια από τις συνεντεύξεις προσπαθούμε να διερευνήσουμε τις αλληλεπιδράσεις του πολιτισμικού με το ατομικό τραύμα.

Συγκεκριμένα επικεντρωνόμαστε κυρίως στις διαφοροποιήσεις ανάμεσα σε τρεις Παλαιστίνιες του Ισραήλ στον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνονται το παλαιστινιακό πολιτισμικό τραύμα, στα αίτια των διαφοροποιήσεων αυτών και τις προεκτάσεις στον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνονται την ομάδα τους, την εξω-ομάδα και τη σχέση μεταξύ τους, δηλαδή τη σύγκρουση.

Ανάλυση

Lana

Η Lana μια 20χρονη φοιτήτρια του Εβραϊκού πανεπιστημίου των Ιεροσολύμων με καταγωγή από το χωριό Um-al Fahem στο κεντρικό Ισραήλ. Η οικογένειά της δεν μετακινήθηκε κατά τη διάρκεια του πολέμου του 1948. Η Lana είναι μέλος της νεολαίας του κομμουνιστικού κόμματος του Ισραήλ, συμμετέχει κάθε χρόνο στις τελετές μνημόνευσης της Nakbah που περιλαμβάνουν μετάβαση σε τοποθεσίες χωριών που καταστράφηκαν κατά τον πόλεμο του 1948, ενώ πολύ συχνά οργανώνει στο πανεπιστήμιο ομιλίες σχετικές με τη μειονότητα των Παλαιστίνιων και διαμαρτυρίες κατά της καταπάτησης των δικαιωμάτων τους ως πολιτών.

Η Καταστροφή του 1948 θεωρείται από τη Lana το τραυματικό γεγονός στην ιστορία των Παλαιστίνιων και επειδή δεν έχει αναγνωριστεί ακόμη δεν έχει και τη συσπειρωτική δύναμη που έχει το Ολοκαύτωμα για τους Ισραηλινούς.

“Μπορεί να μοιραζόμαστε τον ίδιο πόνο, έχουμε πόνο, έχουμε τραύμα από το 1948 αλλά δεν μιλάμε ακόμη γι'αυτό [...] Έχουμε πόνο, υποφέρουμε και είμαστε φτωχοί άνθρωποι. Δυστυχώς...δεν μιλάμε ακόμη για αυτό”.

“Παρόλο που για κάποιους ξεκίνησε το 1948 και για άλλους το 1967 εξακολουθεί να είναι πόνος. Επειδή για μένα όλα ξεκίνησαν το 1948 αν και ζουν μέσα από τη γραμμή, αλλά ξεκίνησε το 1948. Αυτό πρέπει να καταλάβουμε. Δεν έχει σημασία που η Ιερουσαλήμ καταλήφθηκε το 1967. Θα πρέπει να καταλάβουμε ότι όλα ξεκίνησαν

το 1948 ακόμη και αν η Ιερουσαλήμ δεν ήταν κατεχόμενη. Όλοι περίμεναν για το 1967. Μπορείς να δεις ταινίες με πρόσφυγες στους καταυλισμούς να περιμένουν το 1967, περίμεναν ότι θα επέστρεφαν και τελικά το 1967 οδήγησε σε όλο και περισσότερη κατοχή και είναι πολύ τραυματικό μέχρι και σήμερα. Οι άνθρωποι πέθαιναν...δεν ξέρω...”

Το τραύμα στο οποίο αναφέρεται η Lana δεν είναι προσωπικό. Μιλά για ένα ιστορικό μη αναγνωρισμένο τραύμα (στο πλαίσιο του Ισραήλ) και για την αναγκαιότητα αναγνώρισής του ώστε να αποκτήσουν οι Παλαιστίνιοι την επιθυμητή συνοχή και δύναμη ως ομάδα. Αν και η ταυτότητά της ως Παλαιστίνιας επηρεάζεται ή ενδυναμώνεται από ιστορίες πόνου και ταλαιπωρίας που μοιράζονται μαζί της οι φίλοι της από τη Δυτική Όχθη, η απουσία δυσάρεστων προσωπικών εμπειριών στην καθημερινότητά της και η φυσική της απόσταση από τις περιοχές βίαιης σύγκρουσης της δίνουν τη δυνατότητα να εκτιμήσει τις ιστορίες αυτές βασισμένη στη λογική, ενώ παράλληλα, βρίσκει συναισθηματικό διέξοδο στις δραστηριότητές στο πλαίσιο του κομμουνιστικό κόμμα.

Στην επαφή της με Παλαιστίνιους στη Ραμάλα, η Lana έγινε δέκτης ιστοριών σύγκρουσης και πόνου με συνέπειες στη συναισθηματική της κατάσταση και στην αλληλεπίδρασή της με Ισραηλινούς στην καθημερινή της ζωή, αλλά μόνο για ένα μικρό χρονικό διάστημα. Οι ιστορίες επέδρασαν συναισθηματικά και έγιναν μέρος της ταυτότητάς της αλλά η φυσική της απόσταση από τον πόνο της παρέχει τη δυνατότητα να επεξεργαστεί τα συναισθήματα αυτά πιο αποστασιοποιημένα και ψύχραιμα και να δράσει για ένα σκοπό.

“Όταν γνώρισα τον Α. έχασα όλη μου τη δύναμη και άρχισα να βλέπω τους Ισραηλινούς ως..είτε θύματα είτε όχι..για δύο μήνες δεν μπορούσα να τους κοιτάζω, ούτε καν τους φίλους μου στο κόμμα. Αλλά τότε κατάλαβα ότι πρέπει να βάλουμε τα συναισθήματά μας στην άκρη και να χρησιμοποιήσουμε μόνο το μυαλό μας. Οκ, έχουμε συναισθήματα, υποφέρουμε αλλά μετά...δεν μπορούμε να υποφέρουμε για το υπόλοιπο της ζωής μας”.

Μαζί με το στρατό, η εκπαίδευση κρατά και τους Ισραηλινούς και τους Παλαιστίνιους-Ισραηλινούς ανίδεους σχετικά με σημαντικά ιστορικά γεγονότα, ενώ δίνει έμφαση σε άλλα. Το σημαντικότερο παράδειγμα που παραθέτει η Lana περιγράφοντας την κατάσταση στα ισραηλινά σχολεία είναι η απασχόληση με το Ολοκαύτωμα και η απουσία αναφοράς στα γεγονότα της παλαιστινιακής καταστροφής. “Είναι όπως πάντα, η πλευρά που κέρδισε γράφει την ιστορία”, λέει η

Lana και αν τα πράγματα είναι έτσι τότε η Νάκμπα δεν υπάρχει στα ισραηλινά σχολικά βιβλία.

Οι άνθρωποι δεν είναι οι εχθροί μας. Ακόμη και αν νομίζουν ότι είμαστε εχθροί τους, ακόμη και αν σκέφτονται “οι Άραβες...δεν μπορώ να ζήσω μαζί τους”, δεν έχουν γεννηθεί έτσι, δεν το λένε αυτό από την πρώτη μέρα, “δεν μου αρέσουν οι Άραβες” [...] είναι έτσι το σύστημα, το σχολείο, οι οικογένεια, ο στρατός. Η λανθασμένη ιστορία που μαθαίνουν...αυτό είναι όλο. Είναι γεννημένοι στα σκατά.

Η Lana υποστηρίζει τη δράση για την ευαισθητοποίηση τόσο των Παλαιστίνιων όσο και των Ισραηλινών ώστε να επιτευχθεί μια από κοινού κινητοποίηση ενάντια στο σιωνιστικό κίνημα. Η ανάγκη της Lana να βρει κοινά σημεία ανάμεσα στους Ισραηλινούς και τους Παλαιστίνιους, μια ανάγκη που ικανοποιείται μέσα από την ιδεολογία του κομμουνισμού που υποστηρίζει τη συνεργασία ανάμεσα στους ανθρώπους κατά του συστήματος, είναι υπαρξιακή. Συμφιλιώνοντας τα δύο αντιθετικά και συγκρουόμενα κομμάτια της ταυτότητάς της, μπορεί να μετασχηματίσει την παύλα (-) στο Παλαιστίνια-Ισραηλινή από αμοιβαία αφαιρετική σε ενωτική, δημιουργώντας μια ολοκληρωμένη ταυτότητα όπου τα δύο μέρη ενσωματώνονται αντί να συγκρούονται. Η απόρριψη και απομόνωση, που βιώνει ως Παλαιστίνια-Ισραηλινή και από τους Παλαιστίνιους και από τους Ισραηλινούς, θα αντικαθίστανται από αμοιβαία αποδοχή και συνεργασία.

Asala

Η Asala έχει μεγαλώσει στο Shafat μια πόλη-καταυλισμό έξω από τα Ιεροσόλυμα. Η ίδια και η οικογένειά της είναι εσωτερικοί πρόσφυγες του 1948, έχει την ισραηλινή υπηκοότητα και ανήκει στο Λαϊκό Μέτωπο για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης (PFLP). Τα βιώματα της Asala περιλαμβάνουν πολλαπλές συλλήψεις του πατέρα της και της ίδιας, επισκέψεις στις ισραηλινές φυλακές και βία.

“Είμαι από τα Ιεροσόλυμα, από μια πόλη, την Shafat. Ο πατέρας μου είναι με τους Παλαιστίνιους και αγωνίζεται για τα δικαιώματα των Παλαιστίνιων και είναι ενάντια σε ό,τι κάνει η κατοχή και επειδή λέει, όχι και επειδή μπορεί να λέει όχι στην κατοχή και στο κράτος του Ισραήλ, είναι η Παλαιστίνη, ήμασταν εδώ πριν από αυτός, ήρθαν και μας σκότωσαν, μας πέταξαν μακριά, το μισό έθνος μας έγινε πρόσφυγες, οπότε, επειδή είπε όχι, επειδή τόλμησε να πει ότι και επειδή είπε όχι και αγωνίστηκε για τα δικαιώματα των Παλαιστίνιων ως Παλαιστίνιος φυσικά, ξέρεις ότι οι Ισραηλινοί δεν το επιτρέπουν αυτό, οι στρατιώτες τον παίρνουν από τότε που ήμουν μικρό κορίτσι. Τον

πήραν στη φυλακή πολλές φορές, ίσως εφτά. Δεν έχω ζήσει με τον πατέρα μου μια κανονική ζωή”.

Έτσι ξεκινά η αφήγηση της Asala, όταν τη ρωτάω για την καταγωγή της και συνεχίζει με εκτενή περιγραφή της δικής της σύλληψης. Για την Asala, η Nakbah δεν τελείωσε το 1948 αλλά συνεχίζεται μέχρι σήμερα με την κατοχή. Δεν υφίσταται λόγος μνημόνευσης των γεγονότων καθώς τα βιώνει στην καθημερινότητά της και οι δράσεις της με αριστερό κόμμα της Δυτικής Όχθης, επικεντρώνεται στον αγώνα κατά της κατοχής και με απώτερο σκοπό την ίδρυση ενός Παλαιστινιακού κράτους στα εδάφη της ιστορικής Παλαιστίνης.

Οι εμπειρίες της εξηγούνται και νοηματοδοτούνται μέσα από το αφήγημα της κατεξακολούθησης θυματοποίησης των Παλαιστίνιων από τους Ισραηλινούς και της γενναίας αντίστασης των Παλαιστίνιων προσφέροντάς της συνάμα έναν αμυντικό μηχανισμό απέναντι στα τραυματικά γεγονότα που βίωσε η ίδια. Τα βιώματά της είναι απόρροια της πολιτικής δράσης του πατέρα της και των συνεπειών της και αποτελούν μια συνέχεια σε αυτά. Ο πατέρας της την είχε ήδη προετοιμάσει για να αντιμετωπίσει καταστάσεις, οπότε τα βιώματά της ευθυγραμμίζονται και αποτελούν τη συνέχεια της ιστορίας, όχι μόνο της οικογένειάς της αλλά ολόκληρης της εθνικής της ομάδας.

“Συνήθιζε [ο πατέρας] να κάθεται και να μας μιλάει. Ξέρεις...δεν μας δίδαξε ποτέ να μισούμε. Δεν είπε ποτέ, πρέπει να μισείτε το Ισραήλ, σκοτώνουν, να τους μισείτε!. Μας έλεγε απλώς γεγονότα και βλέπαμε και οι ίδιοι τι συνέβαινε. Μας έλεγε την ιστορία της Παλαιστίνης, τι έγινε...και μας έλεγε πώς σκέφτονται οι Ισραηλινοί, πώς συμπεριφέρονται στους Παλαιστίνιους στη φυλακή. Καθόταν μαζί μου και μου έλεγε τα πάντα, οπότε ήξερα τι θα συνέβαινε. Ήμουν προετοιμασμένη γιατί έπρεπε να είμαι προετοιμασμένη. Ως Παλαιστίνια πρέπει να είσαι προετοιμασμένη. Όλοι οι Παλαιστίνιοι! Όχι μόνο εγώ!

Σημαντικό σημείο διαφοροποίησης από τη Lana είναι και η απουσία επαφής με Ισραηλινούς εκτός του πλαισίου της σύγκρουσης. Όλες οι συναντήσεις της-τουλάχιστον αυτές που αναφέρει κατά τη συνέντευξη-πραγματοποιούνται στο πλαίσιο μιας άνισης σχέσης ανάμεσα στο στρατιώτη-που αντιπροσωπεύει την άδικη, για την Asala κατοχή-και το θύμα της κατόχης-δηλαδή την ίδια. Θεωρεί, όπως και η Lana, ότι οι Ισραηλινοί στρατιώτες αγνοούν την αλήθεια. Διαφοροποιείται όμως όταν προσθέτει ότι οι πράξεις των στρατιωτών έχουν ως στόχο τα υλικά αγαθά-ενώ η Lana απέδιδε τη συμμετοχή τους στο στρατό στην παραπληροφόρηση που δέχονται από μικρή ηλικία. Η Asala απεκδύει τις πράξεις των στρατιωτών από οποιαδήποτε ηθική ή

ιδεολογική βάση σε αντίθεση με την ίδια και τους συμπατριώτες της που αγωνίζονται για την ελευθερία και ως εκ τούτου διατηρούν ηθική ανωτερότητα απέναντί τους.

“Στην αρχή φοβόμουν. Υπήρχε φόβος μέσα μου, αυτοί τον προκαλούν! Αλλά όταν μεγάλωσα και κατάλαβα τι γίνεται και δεν φανταζόμουν ποτέ ότι δεν θα φοβόμουν τους Εβραίους, είχα πάντα αυτόν τον φόβο μέσα μου. Ω Θεέ μου, στρατιώτες! Τι θα μου κάνουν, θα με χτυπήσουν, θα με βιάσουν και θα με πάνε στη φυλακή. Αλλά κατάλαβα ότι είμαι αρκετά δυνατή να τους αντιμετωπίσω. Και οι στρατιώτες δεν ξέρουν τι συμβαίνει. Απλώς δουλεύουν για τα λεφτά. Δεν γνωρίζουν, δεν καταλαβαίνουν ποια είναι η αλήθεια και τι συμβαίνει στ'αλήθεια. Δεν ξέρουν [...] Εγώ διαβάζω την ιστορία μου, προσπαθώ να μάθω την αλήθεια, προσπαθώ να φτάσουν την αλήθεια και μπορώ να αποδείξω ότι αυτή είναι η Παλαιστίνη και ότι υπάρχει κατοχή, μπορώ να το αποδείξω με γεγονότα! Οπότε έσπασα αυτό τον φόβο και ήμουν πολύ χαρούμενη όταν με συλλάβανε, όχι επειδή με συλλάβανε φυσικά, αλλά επειδή δεν φοβόμουν! Ήμουν τόσο περήφανη για τον εαυτό μου. Δεν το φαντάστηκα ότι θα ήταν έτσι. Καταλαβαίνεις; Εγώ και η μικρότερη αδερφή μου ήταν πολύ δυνατή!!! Ήμουν πολύ χαρούμενη που σπάσαμε αυτό τον φόβο”.

Η Asala όταν μιλά για το Ισραήλ αναφέρεται σε αυτό ως κατεχόμενες περιοχές, καθώς όπως λέει, δεν παρεδέχεται την ύπαρξή του. *(Αν θέλουμε να πάμε μια εκδρομή με το πανεπιστήμιο. Μερικές εκδρομές είναι στις παλαιστινιακές περιοχές που είναι κατεχόμενες. Ας πούμε στο Ισραήλ, αν και δεν μου αρέσει να το αποκαλώ Ισραήλ γιατί δεν παραδέχομαι την ύπαρξή του).* Αυτός είναι και ο λόγος που την οδήγησε να επιλέξει να σπουδάσει στο Birzeit και όχι σε κάποιο από τα πανεπιστήμια του Ισραήλ και καταδικάζει τους Παλαιστίνιους του Ισραήλ που επιλέγουν να σπουδάσουν εκεί, όπως για παράδειγμα η Lana.

Suffer. We suffered and we suffer. That's what makes a Palestinian.

Και οι δύο κοπέλες έχουν έρθει αντιμέτωπες με την επικριτική στάση των Παλαιστίνιων της Δυτικής Όχθης λόγω των πλεονεκτημάτων τους ως πολιτών του Ισραήλ που περιλαμβάνουν τη δυνατότητα μετακίνησης στο εσωτερικό του Ισραήλ, υψηλότερο βιοτικό επίπεδο λόγω υψηλότερων μισθών στο Ισραήλ και καλύτερων υπηρεσιών (κυρίως περίθαλψης). Ωστόσο, η Asala χαίρει εκτίμησης και σεβασμού από τον περίγυρό της λόγω των δυσκολιών που έχει βιώσει ως παιδί, λόγω της σύντομης αλλά βίαιης σύλληψής της από τον ισραηλινό στρατό αλλά και της μη αναγνώρισης του Ισραήλ.

Η Lana αντιμετωπίζει προβλήματα στις συναναστροφές της με τους

Παλαιστίνιους της Δυτικής Όχθης όταν αναφέρεται σε μια πιθανή συνεργασία με τους Ισραηλινούς και τη δημιουργία ενός κράτους και για τους δύο λαούς. Η έλλειψη προσωπικών τραυματικών βιωμάτων, η καθημερινή συναναστροφή της με Ισραηλινούς και η συμμετοχή της στην πολιτική ζωή της χώρας της δίνουν τη δυνατότητα να αποστασιοποιείται από τα αρνητικά συναισθήματα που της προκαλούν ανα διαστήματα τόσο οι βίαιες συγκρούσεις ανάμεσα στις δύο ομάδες, όσο και οι οδυνηρές ιστορίες που ακούει από τους Παλαιστίνιους φίλους της. Δεχόμενη την ύπαρξη του Ισραήλ και τοποθετώντας τη Nakbah στο παρελθόν προσπαθεί να δια φωτίσει τους Εβραίους συμπολίτες της, να πετύχει την αναγνώριση του πολιτισμικού τραύματος από το κράτος του Ισραήλ και συνεπώς την αναγνώριση της εθνικής της ταυτότητας. Μέχρι νεωτέρας, παραμένει στο περιθώριο και των δύο εθνικών ομάδων.

Ανακοίνωση στην Ημερίδα με τίτλο: «Τραύμα και βία: προσωπικές και κοινωνικές διαστάσεις» που διοργάνωσε το Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Εφηρμοσμένης Επικοινωνίας και το Τμήμα Επικοινωνίας & ΜΜΕ του Πανεπιστημίου Αθηνών στο πλαίσιο διαλέξεων «Ζητήματα Επικοινωνίας» και πραγματοποιήθηκε την 17^η Φεβρουαρίου 2015 στο αμφιθέατρο «Αργυριάδης», κεντρικό κτήριο του Πανεπιστημίου Αθηνών.